

Coiste Cultúrtha & Caitheamh Aimsire

Tá an Coiste Cultúrtha agus Caitheamh Aimsire ar an saol le aon bhliain déag anois. Coiste beag gan mórán gleo ná torann a cagraíonn riar mhaith imeachtaí sa bparóiste. Bhí siad sách cruógach le bliain ag déileáil leis na nithe seo a leanas:

Comórtas Filíochta do scoileanna an cheantair:

Bhí an-toradh ar an gcomórtas seo. Bhí suas le dhá chéad iarratas istigh agus ba é breith na moltóirí go raibh an fhilíocht ar árd-chaighdeán. Bhí ócáid bronnta na nduaiseanna a heagraíodh i gColáiste Lurgan ar oíche chomh taitneamhach is a bhí sa gceantar ariamh. Tháinig na daoine óga, a muintir agus a gcuid múinteoirí, léigh na daoine óga a gcuid píosaí filíochta agus ghlac le na gcuid duaiseanna. Ócáid í seo a cagraítear chuile bhliain agus is fiú an tairbhe an trioblóid.

Tinte Cnámh

Bhí oíche tine Sheáin beagnach ligthe i ndearmad ach tá sí thrí lasadh arís ó cuireadh tús le comórtas na dtinte cnámh. Nuair a thagann an oíche go breá a bhíonn sé ina cheol ó cheann ceann an pharóiste

Oícheannta Ceoil

Bhí na cúpla oíche a bhí againn thar cionn agus Coláiste Lurgan lán go doras. Mar a baineadh sásamh as an cabaret, as an gceol, as na hagallaimh beirte agus as na hamhráin castar le daoine é agus ar ndóigh ariamh fós níor lig mná an Choiste na daoine abhaile gan braon breá tae a réiteach.

Filí Albanach

Cuireann an Coiste míle fáilte roimh na filí agus roimh na ceoltoirí as Albain atá ag tabhairt cuairt orainn arís i mbliana. Beidh sé ina cheol go maidin mar a bhíonn i gcónaí.

Glór na nGael

Tá an Coiste i gcomhair le chuile choiste eile sa bpobal ag eagrú mór-ócáid don 21ú Bealtaine nuair a bhronnfaidh Uachtarán na hÉireann príomh-dhuais

Ghlór na nGael ar pharóiste an Chnoic. I dteannta a chéile is fearr muid.

Comhaltas Ceoltóirí Éireann

D'fhás craobh cheolmhar ar chrann an chultúir le bliain anuas agus is iomaí oíche thaitneamhach a thug ceoltoirí an cheantair dhúinn ó bunaíodh an chraobh. Ina thús atá muid le cúnamh Dé.

Baird Chois Fharraige

Is de rútaí an chultúir a d'fhás Baird Chois Fharraige freisin. Ar ndóigh sin iad aos filíocht an cheantair a thagann le chéile go minic ar feadh an áirneáin ag léamh dánta agus filíocht dhá chéile. Fuair na Baird cuireadh go dtí an chúirt idirnáisiúnta filíochta i nGaillimh anuraidh agus bhí tráthnóna deas acu ag léamh a gcuid dánta do shlua breá lucht éisteachta san Ostan Atlanta.

Níl ar an gCoiste ach seiscar.

Joe Steve, Cathaoirleach
Maighréad Ní Chiardha, Rúnaí
Betí Uí Bhaoill, Cisteoir
Bernadette Uí Mhuirí, Brian ÓBaoill agus
Nóra Uí Chualáin

Tá súil againn go mbainfidh tú sásamh as an cagrán is deirceanáí seo de Bhiseach.

P. MAC AN IOMAIRE

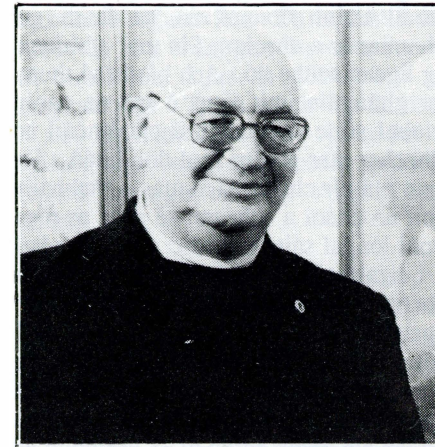
Cor na Rón

GRÓSAER

***

Crua Earraí, Ergas

Ainmhithe Beaga Sheanamhóinín

An focal sin "tórarmh" bhainfeadh sé stanga asat agus ní mó ná feiliúnach atá an t-amhrán beag ná mór dá bhfuil le scríobh agam; ach tá ceol agus gluaiseacht agus uaim chomh hálainn sin ann agus é cumtha chomh gasta sin gur cheapas go mba trua Mhuire gan an ceathrú a thabhairt in iomlán.

Ach faoi an "torramh" - ní ar dhuine a fuair bás atáim ag caint, cé go rabhtas ar fhaire den chineál sin go minic agus mé óg. An t-am ar choinneachaí an corp sa mbaile agus leagfaí os cionn cláir ansin é, comharsa agus gaol ag tabhairt misnigh dá raibh ualach an bhróin dá gcníogadh agus dá snoí, seanchas ansiúd agus fiannaíocht agus amhráin. Mór idir inné agus inniu! Trócaire Dé ar na mairbh údan agus áras na naomh thall dóibh.

Tórarmh easóige atá fúm labhairt air anseo. Thuas ag garraí Sheáin Chúláin ar bhruach na coille i Seanamhóinín a thug mé chun cruinnis é. Bhíos óg caidéiseach. Seacht nó ocht d'easóga ag siúl go mall, ríghin, ómósach, ceann i ndiaidh an chinn eile. Iad ar an n-airdeall, na cloigne leath-chromtha acu ach go n-éireodh ceann acu anois agus ceann arís - ar a chosa deireadh, a chloigeann i n-áirde aige, é ina sheasamh mar aduras ar a chosa chomh díreach le feac láí. Sheasfadh na heasóga eile in éindí leis, ach nuair nach ligfeadh an ceann-fheadhna síon as, siúd leo ar a dturas ómósach. De réir a chéile ghlan leo as m'amharc thart ar an gclochar seo nó thar an gcarraig úd. Cá ndeachaigh siad? Ní feasach mé beo. D'inis mé a bhfacas do m'uncail. "Rud annamh é sin". "Bhí tú" a deir sé "ar thórramh agus ar shochrad easóige. An ceann a bhí cailte ní fhaca tú í sin. 'Sé an chaoi a

Ag tíocht ó theach an tórraimh dom,
A chuir mé eolas ar mo mhian,
Mo chreach agus mo chóir,
Nach sa mbaile a d'fhan mé tinn,
Tá rud éicint ag tíocht trasna orm,
Agus ag fuireacht i lár mo chroí,
Dá mbeadh triúr mar Dhónall Óg agam,
Ní crochfaí stór mo chroí.

raibh sí sin curtha i bprochóg éigint agus siúd a cineál bailithe le ómós na cille a thabhairt di. Scaipeadar 'na dhiaidh sin, chuile cheann 'na chonair agus na bhealach féin. Cumhach agus treoir an bholadh a chuireann ar a theoir an t-ainmhí allta agus a ghníos giollacht dó, mar gurbh é sin an céadfa is cumasaí dá bhfuil aige. Ní taobh leis na seacht nó ocht de easóga a chonaic tusa ag dul siar uait a bhí ar an tórarmh sin. Thangadar aneas agus aniar agus aduaidh freisin boladh a gcineál agus an choirp dá ngríosadh". Bí ag caint ar sheanmóir! Fuaireas í.

Ní fhaca mé an uaigh, ní fhaca sin ná aon duine eile. Rún na n-casóg é sin. Siad a thuig go barainneach brí an tseanfhocail: "Ní scéal rúin é ó chloisfeas triúr é". Éisealacht abair, ach sé an Cruthaitheoir a chum agus a dhealbhaigh mar sin é. Níor tháinig an díogha ariamh óna láimh. Bhí sé fairsing mar easóg sna bólaí ar tógadh mise ann i mbarr Sheanamhóinín. Bhí agus thart i gCois Fharraige sna garrantaí a raibh sceach nó tom nó driseach iontu. Ar an gcúlraí is fearr leis. Draíocht agus diamhrach an chiúinis ag tuineadh leis cúl a thabhairt do ghleo an tsaoil. Cé thógfadh sin air? Dearn go grinn air má tá an ghaoth i d'aghaidh agus tú ar chúl sceiche nó clochair agus déarfair gur mianach luiche atá romhat, luch fhada tanaí, scéiniúil. Cleachtann an péire díobh an léim agus an rith ach is scéiniúla go mór an easóg. Thairis sin tá an díocas cráite sin chun fola inti. Go bhfios dom níl aon ainmhí allta eile thart orainn a bhfuil an dúil mharfach chomh báite sin ann agus atá san easóg. Níl ríochan leis nó léi ag fiach de ló agus d'oíche. Tá sé ráite faoi go n-íosann sé na céadta luch sa mbliain. An fhuil ar ndóigh dá ghriogadh. An coinín bocht réchúiseach